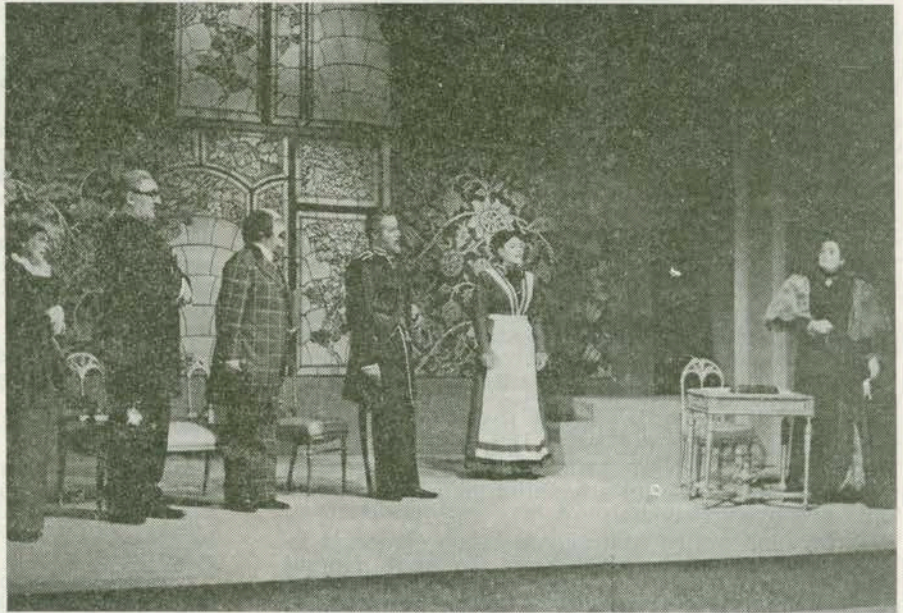

NAŠ GLAZBENI ŽIVOT

Annale komorne opere i baleta u Osijeku — seriozan kulturni doživljaj

Od 29. svibnja do 6. lipnja ove godine održan je u Osijeku peti jubilarni ANNALE KOMORNE OPERE I BALETA. Na sceni Opere Hrvatskog narodnog kazališta u Osijeku imali smo priliku u devet dana održavanja ove vrijedne i izuzetne manifestacije vidjeti jedanaest domaćih i inozemnih opernih, baletnih i koncertnih ansambala. Može se bez pretjerivanja ustvrditi da se Annale u ovoj jubilarnoj godini i koncepcijski i organizaciono potpuno stabilizirao i da su sve izvedbe domaćih i inozemnih ansambala koncepcijski vrlo dobro odgovarale osnovnoj orijentaciji jedne ovakve smotre komorne opere i baleta. Osječka publika je svakog dana punila gledalište svojeg kazališta i tako zajedno s gostima i glazbenim kritičarima i stručnjacima iz cijele zemlje definitivno prihvatila ovu vrijednu manifestaciju kao svoju. Treba konstatirati da je Annale prerastao uske osječke okvire i da se manifestirao kao opće jugoslavenska smotra na području komorne opere i baleta. Novost u radu Annala bilo je

jamina Brittena. Veliki poznavalac operne scene engleski skladatelj Britten skladao je »Alberta Herringa« godine 1947. za potrebe svoje vlastite operne trupe. »Albert Herring« je duhovita glazbena satira na englesku malograđanštinu prošlog stoljeća, iako se mnoge situacije mogu vrlo lako primijeniti i na današnje vrijeme u svakom društvu. Virtuozno i polifonijski skladana Brittenova glazba bila je pravi kamen kušnje za osječki ansambl. Dobro uigrani solistički ansambl pod vodstvom iskusnog dirigenta i direktora Osječke opere Željka Milera uspješno je riješio sve zakučaste stranice Brittenove partiture. U pokretljivoj režiji gosta Mladena Sabljica i scenografiji gosta Vladimira Marenica uz kostime gosta Ljiljane Dragović pokazao je osječki solistički ansambl da ima mnogo smisla za finu karakternu komiku i zajedničku igru. Treba istaknuti svakako sjajnu Branku Galić kao usidjelicu lady Billows i Boženu Čubru kao učiteljicu crkvene škole. Ovim pjevačicama su se uspješno pridružili beogradski gosti tenor Predrag Protić i naslovnoj ulozi i bariton Slobodan Stanković, kao i gošća iz Rijeke Augusta Legradić u ulozi Albertove

B. Britten: »ALBERT HERRING« u izvedbi opere Hrvatskog narodnog kazališta u Osijeku. Annale — 1974.

i održano savjetovanje najpoznatijih jugoslavenskih muzikologa i kritičara pod naslovom »Komorna opera kao oblik suvremenog glazbeno-scenskog izraza«. Treba spomenuti i činjenicu da je ovogodišnji Annale održan pod pokroviteljstvom osječkog radnog kolektiva »Saponije« i još nekoliko poduzeća. Bila je to sretna suradnja između privrede s jedne i kulture s druge strane. Privredne organizacije su pružile i znatnu materijalnu pomoć i pravo je čudo kako Osječani uz zapravo skromna sredstva mogu organizirati i realizirati ovako veliku i vrijednu smotru ozbiljne glazbe. Spomenimo da je ove godine Organizacijski odbor Annala publicirao i vrijednu knjižicu »Annale 74« (izdavač: Ivan Božić, autor tekstova: Antun Petrušić, tehnička i grafička oprema: Šime Nevidal). No, pogledajmo kojim su redom održavane pojedine priredbe na ovogodišnjem Annalu.

SRIJEDA, 29. svibnja

Svečano otvorenje Annala pripalo je domaćinima Operi Hrvatskog narodnog kazališta s praizvedbom komične opere u tri čina »Albert Herring« Ben-

majke. Izvanredno su riješili svoje dionice i ostali: Nikola Stanković, Luziano Manzin i Veljko Zgrablić, te Margita Tomik i Ljiljana Tudaković. Duhoviti libretto Erica Groziera dao je maestro Osječke opere Antun Petrušić. Bilo bi svakako vrijedno kada bi se osječkim umjetnicima omogućilo da svoje izvanredno dostignuće prezentiraju i u ostalim opernim centrima naše zemlje.

CETVRTAK, 30. svibnja

Nastupio je Balet narodnog kazališta iz Pečuha (Mađarska). Bio je to susret s ansamblom od devet plesača koji su u koreografiji i režiji Sandora Totha izveli šest baletnih skica pod naslovom »Bosonog«. Solidni plesači nisu uspjeli u jednom neinventivnoj koreografiji koja se kolebala između modernog i klasičnog baleta prezentirati sve svoje mogućnosti. Na glazbu Albinonija, Ralpa Vaughana-Williamsa i mađarskih suvremenih skladatelja ostale su koreografije u smislu poretka nedorečene i na nivou parterne gimnastike. Jednoličnu scenografiju dao je Imre Eck, a dopadljive kostime Judita Gombar.

PETAČ, 31. svibnja

Prvi puta poslije rata gostuje pred osječkom publikom cjelokupni ansambl Operi Hrvatskog narodnog kazališta iz Zagreba! Zalosna činjenica koja sama za sebe govori o »suradnji« između dvije hrvatske operne kuće! Zagrepčani su s uspjehom i uz veliko odobravanje publike izveli Gay-Pepuschevu »Prosjačku operu« pod dirigentskim vodstvom Karla Krausa. Izvedba je bila dinamična i reljefna, a među interpretima treba svakako istaknuti baritone Foglara, Alaupovića i Janjčića, kao i ženske solistice Bohanec i Marić i izvanrednu Nadu Kahn u epizodnoj ulozi. Članovi i članice opernog zbora uspješno su se uklopili u zajedničku igru.

SUBOTA, 1. lipnja

Pod vodstvom svoje agilne dirigentice Darinke Matić-Marović nastupio je po prvi puta u Osijeku Akademski komorni zbor »Collegium musicum« iz Beograda s djelima klasičnog i romantičnog razdoblja i naše duhovne glazbe u prvom dijelu programa. Stabilna intonacija i smisao za stilsko izvođenje pojedinih skladbi rese ovaj vrijedni ansambl, tako da su do punog izražaja došle posebno skladbe Lukačića i Orlanda di Lassa, zatim Mokranjca i Tajčevića, kao i potresna skladba »Čaće moj« Matetića-Ronjgova, »Zagonetke« K. Babića i vedra »Scherzo u »S« Gostušskog.

Iste večeri u 23 sata nastupio je i Zagrebački plesni ansambl i na glazbu Marka Ruždaka i Igora Kuljerića i koreografijama umjetničkog rukovoditelja ansambla Lele Gluhak-Bunete i Vesne Kaurić izveo program sasvim modernog plesnog izraza pod naslovom »Figure«. Nova traženja i visoki profesionalni nivo izvođenja ovog ansambla došli su do izražaja u svim izvedenim djelima ovog vrijednog mladog ansambla.

NEDJELJA, 2. lipnja

Ovo veče je bilo rezervirano za Balet Slovenskog narodnog gledališta iz Ljubljane, koji je nastupio na Annalu s tri kraća baleta. Program je počeo »Životom razvitka« na eklektičnu glazbu Gavina Gordona, nastavljen je baletom »Noć na golom brdu« Musorgskog i završio se »Tarasom Buljbom« Janačeka. Pojednostavljene koreografije Metoda Jarasa išle su do puke narativnosti, tako da je poveliki baletni ansambl više hodao nego plesao. Od solista bih istaknuo Janeza Mejača u ulozi razvratnika u prvom baletu. Ostaje da u ponovnom susretu s Ljubljančanima upoznamo njihove prave vrijednosti.

Istog dana ujutro nastupio je nakon otvorenja izložbe slikarice Mirjane Gajski u Svečanoj dvorani HNK-a poznati Gudački kvartet »Pro arte« iz Zagreba s djelima domaćih skladatelja u svojoj već poznatoj uzornoj izvedbi. Time je nedjelja bila bogato ispunjena.

PONEDJELJAK, 3. lipnja

Kao najvažnija popratna manifestacija Annala 74 održano je prije podne uz sudjelovanje najpoznatijih jugoslavenskih muzikologa i glazbenika kritičara savjetovanje pod radnim naslovom »Komorna opera kao oblik suvremenog glazbeno-scenskog izraza«. Referenti Antun Petrušić, dr prof. Lovro Županović, prof. Branimir Sakač, Đorđe Saula, Emil Frelih i dr prof. Raško Jovanović obuhvatili su u svojim pisanim priloziima razvoj i značenje komorno-glazbene scenske literature, vrijednost naše glazbene baštine na području komorne opere, suradnju s domaćim skladateljima, mjestu i ulozi osječkog Annala u okviru ostalih jugoslavenskih festivala, društvenu funkciju komorne opere i njezinom odnosu prema današnjoj publici, kao i pristup realizaciji komorne opere na sceni. U diskusiji su nakon uvodnih referata sudjelovali glazbeni kritičari J. Martinčević, Đ. Saula, zatim Z. Jurašek,

intendant HNK-a u Osijeku B. Mešeg, autor ovog prikaza i po nekoliko puta svi referenti.

Istog dana na večer nastupila je Opera Hrvatskog narodnog kazališta »Ivan Zajc« iz Rijeke s komičnom operom »Život na mjesecu« Josepha Haydna. U izvanredno maštovitom dekoru Doriana Sokolića predstavi je vodio dirigent Davorin Hauptfeld. Bilo je očito da pjevači nisu navikli na fino muziciranje i suptilno izvođenje Haydnove glazbe, tako da je predstava ostala nedorečena. Orkerstar neizrađen, kostimi Ružice Nenadović-Sokolić likovno izvrsni, dok bi se u solističkom ansamblu trebalo svakako istaknuti mladu Mirjanu Bohanec kao Clarissu. Koreografija Jože Komljenovića, a režija (vrlo diskretna) Dinka Svoboda.

UTORAK, 4. lipnja

Ugodan susret s Operom i Baletom Narodnog pozorišta iz Beograda. Pod dirigentskim vodstvom Dušana Miladinovića s izvanrednim orkestrom i uz sudjelovanje Radmile Smiljanić i Miroslava Čangalovića čuli smo preciznu izvedbu Bartokove opere »Dvorac Modrobradog« u prvom dijelu programa, a u drugom dijelu večeri pozdravili smo baletne umjetnike u izvedbi Bartokovog »Čudesnog mandarina« u već klasičnoj Parličevoj koreografiji s tehnički dotjeranim plesačima Lidijom Pilipenko i Radivojem Mladenovićem na čelu. Sugestivnu režiju u operi dao je Dinko Svoboda uz scenografsku asistenciju Doriana Sokolića, dok je u baletu scenograf bio Dušan Ristić.

SRIJEDA, 5. lipnja

Susret s Koncertnim ansamblom »Klasični balet« iz Sovjetskog Saveza pred prepunim gledalištem bio je u izvjesnom smislu malo razočaranje. Cini se da smo previše očekivali od sovjetskih plesača, koji su nam u predugačkom programu od skoro tri sata prezentirali nekoliko zastarjelih koreografija Jurija Ždanova. Plesači su pokazali solidnu tehniku, iako zbog malog rasta (posebno muški dio ansambla) nisu bili u stanju do kraja izvesti mnoge efektne figure i pokrete. Kombinacija loše snimljene glazbe na magnetofonskoj traci s nedopustivo lošim orkestrom smetala je tokom cijele izvedbe. Scenografija i kostimi bez invencije, tako da je to bilo jedino veče koje po mom mišljenju nije ulazilo u osnovnu zamisao samog Annala.

Anale je završen zapravo u ČETVRTAK, 6. lipnja svečanim koncertom Zagrebačkih solista, koji su izveli program sastavljen od isključivo domaćih skladatelja i uz sudjelovanje Dubravke Zubović kao vokalne solistice.

Svim učenicima ovogodišnjeg Annala podijelio je Organizacijski odbor lijepe plakete, dok je žiri kritike u sastavu Martinčević, Barbieri Jeleča, Slaviček-Hrestak-Tešija, Burić i Frelih proglasio najboljom predstavom osječku izvedbu »Alberta Herringa«.

Nastupi pjevačkog društva Branimir

Prvo hrvatsko katoličko društvo BRANIMIR — mješoviti pjevački zbor — djeluje neprekidno već preko pedeset godina u župnoj crkvi sv. Marije u Zagrebu. Nastupa svake nedjelje i blagdana u 11 sati.

Na Uskrs ove godine posebno se istakao Branimir u crkvi Sv. Marije svečanom latinskom Faistovom misom uz pratnju orgulja i orkestra (14 gudača). Zborom i orkestrom dirigirao je dr. Vladimir Babuš, za orguljama je bio prof. Mato Lešćan. Na prikazanje su izveli s izvanrednim uspjehom Händlov Aleluja.

Na 28. IV. o. g. zbor Branimir gostovao je u župnoj crkvi Oborovo. Pjevali su hrvatsku misu Rudolfa Matza. Nakon mise izveli su još nekoliko moteta.

Osobito zapažen nastup zbora Branimir bio je 19. svibnja o. g. u Slavonskom Kobašu, u svetištu Majke Božje Kloštarske. Pjevali su lijepu hrvatsku misu Josipa Vrhovskog u h-molu i Händlov Aleluja (dirigent dr. Vladimir Babuš, orgulje prof. Mato Leščan). Poslije mise bio je izveden kratki program marijanskih popijevki: Kamilo Kolb: Sva si lijepa, o Marijo; Rudolf Matz: Suncu prosi vsaka roža; Josip Vrhovski: Proletno cvijeće trgama.

(Uz pohvalu biskupa Jablanovića, koji je predvodio koncelebriranu sv. misu oduševljeni su bili i svi prisutni svećenici i narod. Najbolje priznanje za zbor Branimir je poziv da još ove godine dođe na gostovanje u susjednu župu istoga dekanata).

Koncerti Anđelka Klobučara u Londonu

Mužički život Engleske, a posebno desetmilijunskog Londona, veoma je bogat. Svakodnevno se u Londonu održava toliko koncerata da dnevna štampa može komentirati svega osam do deset posto. I to od veoma poznatih, većinom stranih, umjetnika. A tih ima najviše.

Gostovanja naših umjetnika su veoma malobrojna. Može se reći da ih gotovo i nema. Ima međutim jedna iznimka, a to je zagrebački orguljaš, docent Muzičke akademije Anđelko Klobučar. Pred nekoliko godina, gotovo nepoznat u londonskim orguljaškim krugovima, počeo je koncertirati po manje poznatim crkvama Engleske da bi danas postao jedan od koncertanata koji je pozivan da svira po najvećim engleskim katedralama. On je ovdje naš najtraženiji umjetnik, onaj koji ovdje najviše koncertira i kome su vrata svugdje otvorena.

Orguljaški koncerti u Velikoj Britaniji imaju istaknuto mjesto. Možda jedinstveno u Evropi. Naime, u velikom dijelu Evrope orguljaški koncerti ne održavaju se redovito i suviše često. Oni imaju svoju publiku koja nije veoma brojna. Ta publika posjećuje koncerte, ali s obzirom na to da se većina od njih održava u katedralama nije joj dopušteno niti da oda priznanje umjetniku pljeskom.

U Engleskoj je drugačije. U Westminsterskoj ili bilo kojoj drugoj engleskoj katedrali, koje su većinom srednjovjekovne, na koncertima zauzeto je svako mjesto. Za vrijeme koncerta katedrala gubi u neku ruku svoje duhovno značenje. Ona postaje koncertna dvorana koja kao da je građena za tu vrstu koncerata. Publika nagrađuje umjetnika pljeskom i traži da se pojavi na koru, kamo su onda uprte sve oči željne da ga vide. Treba naime imati na umu da je Engleska zemlja koja ima bogatu orguljašku tradiciju, u kojoj i svaka najmanja crkva ima orgulje i svog orguljaša. Nije čudo da je onda i konkurencija među orguljašima veoma velika.

Engleski orguljaši sviraju veoma korektno. Posebno kad se radi o kompozitorima baroka koji zapravo predstavlja bazu i najveći dio engleskog orguljanja. Romantika je relativno slabo zastupljena. Štječe se dojam da dobar dio engleskih orguljaša, koji inače izvrsno barataju tehnikom, nije osjećajno dorasao da dočara ugođaj jednog Vierna, Francka ili kojeg drugog kompozitora iz tog razdoblja. A o suvremenim kompozitorima da se i ne govori. Oni se dosta rijetko sreću na programima koncerata. No, ako se uopće može govoriti o konzervatizmu kod orguljaških koncerata, onda bi se prije moglo govoriti o konzervatizmu engleskih orguljaša nego o konzervatizmu engleske publike.

Klobučar, djelomično, možda upravo tome može danas zahvaliti svoju ovdašnju popularnost. Nakon neminovnog prvog, klasičnog, dijela programa, drugi dio je kod njega uvijek zastupan hrvatskim i suvremenim stranim kompozitorima. On je engleskoj publici prvi predstavio kompozicije Odaka, Cipre, Devčića, Klobučara i dr. Zanimljivo je napomenuti da je u srednjovjekovnoj katedrali u St. Albansu, koja je u

jedno i jedna od najvećih u Engleskoj, Devčićeva »Res sonora«, iako za ovdašnje orguljaške pojmove hipermodernu, imala najveći uspjeh i poželjela najveći aplauz. No mora se odmah i naglasiti da je St. Albans internacionalni orguljaški centar gdje se svake druge godine održavaju festivali na kojima nastupaju najčuvljeniji evropski orguljaši.

Po mentalitetu, engleska je publika, ovdje posebno mislim na onu koja redovito posjećuje orguljaške koncerte, prerasla standardni klasični orguljaški repertoar. Ona je željna da osim Buxtehudea, Bacha i Händla čuje suvremenija dostignuća. Možda bi u kojem mjestu sjeverne Engleske Passacaglia Krste Odaka ili Andante Sostenuto Milo Cipre poželjela veći uspjeh nego Res sonora Natka Devčića ili Fantazija i Toccata A. Klobučara. To međutim samo potvrđuje činjenicu da engleskoj publici treba predstaviti suvremena orguljaška djela i upoznati je s kulturom drugih naroda koji možda nemaju orguljašku tradiciju, ali zato mogu danas imati napisana itekako vrijedna orguljaška djela.

Vrijedno je također spomenuti da kod održavanja svojih koncerata Klobučar ne zanemaruje engleske kompozitore. Benjamin Britten prisustvovao je koncertu u Westminsterskoj katedrali kad je Klobučar izveo njegovu dosad jedinu kompoziciju za orgulje »Prelude and Fugue on a Theme of Vittoria« (1947), tehnički veoma tešku, dok zvukovno ostavlja slušaoca prilično hladnim. Klobučar je u St. Albansu dao svjetsku praiizvedbu »Bristolske suite« engleskog kompozitora Petera Hurforda, koji se ujedno smatra i vrhunskim engleskim orguljašem. Peter Hurford je u sviranju perfekcionista. Jedan od onih rijetkih orguljaša koji ne poznaje nečisto sviranje ili krive note. Njegov nedavno održani koncert u londonskom Royal Festival Hallu, koji je bio posvećen isključivo djelima J. S. Bacha, smatran je jednim od koncerata godine. Kao kompozitor on često ulazi u vode atonalnosti i zato vlastita orguljaška djela ne voli sam izvoditi. Osobno ne vjerujem da je Klobučar bio veoma oduševljen kad mu je bilo ponuđeno da svira Bristolsku suitu, jer je pisana veoma znalački a tehnički virtuozno. No izlaza nije bilo. Na koncertu u St. Albansu Klobučar je Bristolsku suitu izveo adekvatno na sebi svojstven način tako da se kompozitor nije mogao dosta zahvaliti na praiizvedbi za koju nije mogao vjerovati da bi bila tako uspješna, a kompozicija tako »dobro napisana«.

Da se Klobučar zaista smatra ovdje našim istaknutim umjetnikom govori i činjenica da je posljednjim koncertima, tj. Westminsterskoj katedrali i u St. Albansu prisustvovao i jugoslavenski kulturni ataše Dr. D. Bogdanović s predstavnicima ambasade.

Ostaje činjenica da Klobučar posjeduje nešto što se kod engleskih orguljaša ne nalazi. Da li je to umijeće u baratanju registrima, iznalaženju novih zvukovnih boja koje kompozitor katkad i nije označio, ili nešto treće, teško je reći. On u sviranju pokazuje daleko više osjećaja, njegova je mašta u pronalaženju novih ugođaja daleko razvijenija nego kod dobrog dijela njegovih kolega. To se najbolje moglo osjetiti u Westminsterskoj katedrali kad je nakon završetka koncerta ostao gotovo pola minute tajac, da bi se onda prolomio aplauz. Iza mene netko je poluglasno primijetio: Tako može svirati samo jedan Slaven.

Z. H.

Koncert Hvalimire Bledšnajder na orguljama u Rimu

Rimski glazbeni život imao je ovih dana jedno osvježenje: 25. siječnja 1974. priredila je izbirljivoj i pomalo razmaženoj i zasićenoj rimskoj publici uspjele veće orguljaških skladbi mlada zagrebačka orguljašica Hvalimira Bledšnajder. Glazbeni život grada Rima veoma je raznovrstan i bogat, pa se rimsko slušateljstvo znade kritički odnositi prema